

TOMÁS BAIRÉAD PAPERS

GP2/137

Galway County Council Archives

mnw Márca 20 1970

GP2/137(1)

'An Geall a Briseadh'

A Eagarthóir, a chara,

Ba mháth lhom cúpla focal a rá faoinar dhóirt Peadar Mac Uidhir (INNIU, Feabhra 27). Tá mó féin, chomh maith, ag stadéar-le baghaidh serúda na hArdteistméireachta, agus dar ndóigh, ag léamh agus ag aithneamh an leabhair sin "An Geall A Briseadh". Nílím á rá gurb é an Baireadach an gearrscéalai is fearr sa domhan ach dar ndóigh níl sé chomh hoié is a deireann Peadar.

Cad faoi fhéachaine, i dtosach ar an scéal sin "Slonnach Ghleann na SÍ" Ceapaim féin gurb é seo ceann de "mhó" scealta an leabhair. Féach ar chomh maith is atá an Baireadach le tuairisce agus cunne na clabhairt, doinn faoi ainmhithe. Féach ar an bhfuil sé ábalta an t-ionann domhianach seo, trí chnatas a thabhairt dúinn faoin geruatair ar chualgh sé triú. Tá áirithe chomh mór sin leis go bhfuil sórt áthais orain nuair a mharaíonn an siannach uan-dar ndóigh, chuirfeadh an marú seo fearg orain de ghnáth.

Cad faoin scéal "Gach Uige Mar a hAbhar"? Ceapaim féin go dtuagann an t-údar cuntas maith dáinn anseo faoin dúl a bhíonn i bpáistí in ainmhithe fíáine a chur foí smacht. Ní hamháin sin ach tá an t-údar ábalta níosanna na n-ainmhithe a nochtaigh go han-mhath; tá sé seo léirithe go maith freisin i scéalta eile sa leabhar.

Féicim gur as Baile Átha Cliath Peadar. B'fhéidir gurb é sin an fáth nach dtaitíonn na scealta-leis. Tá suíomh gach scéal faoin tuath, ach amháin "Sabbreas na gCon", agus b'fhéidir nach bhfuil tuiseint cheart ag Peadar ar an tuath.

Tá an chuid is mó de na scealta sa leabhar sochreidte. Is dóigh lhom nuair atáim ar cainn faoi ghearrscéal. Ba cheart go mbendh an gearrscéal ina scéthan ina bhfadfaimis sinn féin a fheiceáil—sé sin go mba cheart go mbeimis ábalta ar saoi féin a fheiceáil iontu. Tá sé seo fíor i dtuath scealta an leabhair seo, m.s. "An Geall A Briseadh". Is minic a dhéanaimd féin lua lochtach ar duine, cé nach ngabhaimd chomh fada leis is a théann an fear sa scéal seo. Agus "An Crochadóir Nar locht"—tá a fíoras ag feara Fáil gur minic a théann buachallí, agus eallín mar an gcéanna go dtí an Oilscóil agus nach mbíonn siad i bhfad ann go dtéann siad "ar bhóthar a n-aimhleasa". Tá a lán samplaí eile a d'fhéadfadh éinne a fheiceáil sa leabhar, gan mórán streo.

"Déanann Peadar tagairt d'ath-bheochan na Gaeilge ina litir. Tá áthas orm a rá go dteastaíonn uilinn an Ghaeilge a athbheochan freisin. Ach ní hé seo an chaoi a ndéanfaimid é—suir leabhair atá curtha i gcló i nGaeilge a chéineadh! Deir-cann sé más ó seo an sórt leabhair atá le léamh againn go mba cheart dúinn an Ghaeilge a thréigean agus lígean "do sheanscoid na teanga bós siochána a tháil". Chuir sé seo an dán sin "Marbhna Tar Éis Cóisiré" le Seán Ó hEigeartaigh i gcuimhne dom—go háirithe an píosa sin faoi dom—... an file fann seo a sinúiligh isteach sa ghluaiseacht lá" (sé sin an ghluaiseacht leis an nGaeilge a ath-bheochan).

"Ach níorbh aon talat drafochtai aige feac fhadardnach na stuaisie Ná aon ribín réitigh go dtí Teamhair na Rí agus... chéidigh sé chomh gasta le cat an bháinne, sceolta"

SEAMUS DE BRUN

Clóiste Chloite an tSamhraidh, SLIGEACH

Iar-Chionnachta 85

A Eagarthóir a chara,

Sé an locht amháin atá ag Prolins Mac an Bheatha ar scéim Iar-Chionnachta 1985 ná go bhfuil Iar-Chionnachta i bhfad ó Bhaile Átha Cliath, áit a geathfídh an Ghaeilge leis más i ndán go bhfuil sí le bheith á labhairt sa tír trí chéile ar ball.

Ní locht é bheith i bhfad ó Bhaile Átha Cliath dar liomsa. Sí Baile Átha Cliath atá ciontach as droch-staid an náisiúin. Is fathach de chathair anéil í atá ag sú na beath-eas an gcuid eile den tír. Is ag méadóir a cumhacht atá sí lá i ndiaidh lae. Agus is ag láidrin an Bhéarla agus an mheoin Angla-Mheiriceánaigh sa tír uilig atá an Mheiriceánaigh chéanna. Tá Gaeilgeoirí maith i mBaile Átha Cliath ach tá siad báite, cailte, san ollsua Béarlóiri agus is maith is eol do Phyrinsias gur fíor é sin.

Tá Prolins, de réir do thráimh, dar tuairim go mbeidh líonrad na cumhachtaí i gceann i mBaile Átha Cliath. Ní gá go mbeadh. Má tá Éire le bheith aontaithe beidh orainn ardchathair nua a bhunú in áit shásóidh na Tuaisceartnagh (agus is shásóidh na Tuaisceartnagh le Baile Átha Cliath). Agus is cinnte go ndéanfar díláru cumhachta amach anseo, go dtí na cúlgi agus na réigiúin, rud a fhágfaidh níos lu cumhachta fós ag an ardchathair. Ní bheidh beatha na teanga ag brath ansin ar Bhaile Átha Cliath. Braithfidh sé mar bhraith airiam, ar phobal na hÉireann trí chéile, agus go mór-mórbh orainn siad go bhfuil sí fós á labhairt go nádúrtha eile.

Mar a deir Pennell, caithefar ar síle a chasadh ó Oirthear agus ó Shasana. Thiar atá an Ghaeilge beo. Thiar atá fada go leor ó thionchar Bhaile Átha Cliath. An chuid ág-sinn nach bhfuil ar ár geumas aistí-ríar caitheimis uainn na bríone. Iodáí faoi Ghaeilge na Páilce—rud atá míle uair níos deacra ná scéim Pennell. Bímis maicéna, mar ní mórán ama fágtha againn.

FIONNTAN MAC AODHÁ BHUI

Ará Barra, Gleann Mochair, Co. Chorcaí.

TA ARDRONAT na Náisiún Aontaithe tar éis iarraidh ar 13 stát a bhfuil traidisiún Búdacha acu maid le lógáil líonrad ollithreachta iú le túsúireachta i Lumbini, Neipéal, an áit ar rugadh Gautama Buddha, bunaitheoir an reilighín atá ainmnithe as. Chosnóidh an obair gar do 80...

INNUI 34 70 G P2/137 (2)

Litreacha

AN GEALL AINEOLAS NA A BRISEADH SASANACH

A chára,

FUAIREAMAR LITIR dár dáta 19 Márta, 1970, ó William B. Gavin, Aturnae, Williams Gate St., Galway, ag déanamh agóide i dtuobh Litreacha a foilsíodh in eagrán 27 Feabhra de INNUI, agus a bhain le saothar de chuid Thomáis Bhairéad, "An Geall a Briseadh".

Cinnté "ba cheart neartú le h-éileamh an Éireannigh seo i nGlaschú go dtaispeánfar an scannán ó R.T.E." (D'angarthaoc faoin bhréagscannán I.T.V., "The Green is Wearing Thin," 27 Márta).

An té nach bhfuil meabhair a dhóthain aige chun tábacht na ndáistíochtaí cultúrtha a thuiscint tá argóint láidir dó ar son an ndáistíochais pholaitiúil, srl. in aineolas agus glanearra tuiscéana na Sasanaigh ar Éirinn. Ní fheallfadh tionchar Shasana dul chun tairbhe dúinn faoi rá is go mbíonn formhór a gníomhartha bunaithe ar an aineolas seo orainn.

Is eol dúinn go bhfuil árdcheim bainte amach ag an Uasal Bairéad dó féin mar údair Gaeilge, agus gur bronnadh Duais an Chraibhín air i 1939 de bharr fheabhas a shaothair, "An Geall a Briseadh".

Is ar scéla eile é, adhmaim, ach ní miste dhá shampla eile a thug mé faoi deara le déanaí a lua ansao.

Ceann acu an chaoi pháistíúil shuarach ar ghlac na méin chumaráide i Sasana le bua "Dana" (agus a ndomna féin) i gComórtaí Amhaircín Eurovision. Ba é scéal na gearrall agus na ngalfairí arís eile é—ní chailleann an curadh seo aghainne, is íomaitheoir Éireannach acu é; má bhuanann sé, tá sé "British", "British Isles", "British/Irish".

Ní aontaimid in aon chor leis an méid a dúradh sa litir a d'fhoilsíomar ina thaobh agus adhmaimid go raibh na litir scríofa i dtéarmaí nach dtoilíomais a fhoilsíú agus gur foilsíodh í trí thionóisc, i ngean fhios don Eagarthóir.

"An ceann eile baineann sé le "standing down" na B-Specials bochta (mar a dúirt Frank Hall, "We shall not see their like again — WE HOPE!"). "Tribute to R.U.C." nó a leithéid an teideal a chuir páipéar mór Coimeádach ar thuairisc faoin rámhailf a bhí ar síúl ag Chichester-Clark ar an ócáid, agus ba léir scoir tríd an tuairisc gur ar éigean a thug an R.U.C.—an phríomhéid agus an mhórchuid—slán go fóill. Nach iontach na hÓiríochtaí tad na hÓiríochtaigh seo? Bheadh U.D.I. fíon i dtuigheach an fanacht ceangailte de dhream nach dtuigeann ach ar éigean, mar a

Is mian linn ár leithscéal a ghabháil leis an Uasal Bairéad toisc go dtuigimid gur chuir foilsíú na litreacha as dó go mór agus is mian linn a chur in iúl dó arís nach í tuairim an Eagarthóra nó éinne de lucht stiúrtha INNUI a nochtadh sa litir.

AN tEAGARTHÓIR